

عنوان مقاله:

«همشناسی فرهنگی» به مثابه الگوی ارتباطات میان فرهنگی در قرآن؛ رویکردی تطبیقی

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات فرهنگ ارتباطات، دوره 23، شماره 57 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

سیدمحمدعلی غمامی - استادیار دانشکده فرهنگ، علوم اجتماعی رفتاری دانشگاه باقرالعلوم (ع) s.ghamami@gmail.com

علی اصغر اسلامی تنها - استادیار دانشکده فرهنگ، علوم اجتماعی رفتاری دانشگاه باقرالعلوم (ع) (نویسنده مسئول) islamitanha@yahoo.com

خلاصه مقاله:

اندیشه «میان فرهنگی» پاسخی به بحران «خودمحوری» در جهان معاصر است که در قالب «غرب گرایی»، «نژادپرستی» و «تکفیر» پدیدار شده است. سوال اصلی این پژوهش آن است که تفکر اسلامی چه مسیری را در مواجهه با «دیگری» پیشنهاد می‌کند که به دیگرستیزی یا دیگرپرستی نمی‌انجامد. در این مقاله، الگوی قرآنی ارتباطات میان فرهنگی با طرح سوالات پنج گانه (چرایی، کیستی، کجایی، چپستی و چگونگی)، با روش «قرآن به قرآن» و در خلال رویکردی تطبیقی، «استنتاج» شده است. برای مطالعه تطبیقی، اندیشه‌های میان فرهنگی اندیشمندانی همچون مید و گادیکانست در حوزه معرفتی انگلیسی؛ اشتروس و کاربو در حوزه معرفتی فرانسوی؛ و اندیشه‌های هابرماس و ویمر در حوزه معرفتی آلمانی تحت عنوان «تطابق»، «تعاون» و «تجاوز» (همسازی، همکاری، هم گوئی) بررسی شده است. در مقابل، الگوی مفهومی ارتباطات میان فرهنگی در قرآن با بررسی آیات مرتبط با مضمون «تفاوت» و «اختلاف» در میان انسان ها و با محوریت آیه ۱۳ سوره حجرات بیان شده است. ساختار این آیه رابطه «تفاوت» و «تقوا» را با سازوکار «تعارف» به معنای «هم شناسی» و «تبادل معروف» تبیین می‌کند. دکرترین ارتباطات میان فرهنگی در اسلام تعارف را جایگزین تفاخر، تحقیر و تکفیر می‌کند و این تعارف بر آیات ۱۷ و ۱۸ زمر بر «استماع» و گوشودگی در برابر دیگری در عین «اجتناب» از طاغوت استوار است. در ادامه، مولفه‌ها و فرایند این الگوی قدسی تحت عنوان «هم شناسی فرهنگی» مورد تحلیل قرار گرفته و تمایز آن با سه الگوی دیگر روشن شده است.

کلمات کلیدی:

تعارف، تفاوت، اختلاف، خود و دیگری، ارتباطات میان فرهنگی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1440698>

